

Zes gesprekken van communities

*'If you can change context and relatedness in this room,
you have changed the context and relatedness in the world
at least for this moment'*
- Peter Block

Peter Block beschrijft hoe elke gemeenschap het nodig heeft om zes gesprekken op regelmatige basis met elkaar te voeren. Deze handout beschrijft ze beknopt. Met als uitnodiging om te kiezen: aan welk gesprek zijn jullie toe? Wat is er bij jullie nodig?

Reflectievragen bij het gesprek dat je kiest:

- Wat maakt *dit* gesprek op dit moment belangrijk voor je /de beweging die je wilt maken?
- Met wie zou je het willen voeren?
- Wat wil je er graag mee bereiken?
- Wat maakt het lastig om te voeren? En wat zijn krachten die juist helpen?
- Hoe zou je het aan kunnen pakken?

De uitnodiging: stap je in?

Een uitnodiging is meer dan een verzoek om op te dagen voor een bijeenkomst of project. Het is een vraag om iets *mee* te komen maken of bouwen. Een bijeenkomst of gesprek en wellicht nog iets groters daarna. Een goede uitnodiging voelt persoonlijk en stelt mensen in staat om te bedenken *of* en *waarom* ze willen meedoen. Hij kan op papier, als een

brief of mail, maar ook in een gesprek worden gedaan. Belangrijke elementen zijn:

1. De aanleiding om samen aan de slag te willen gaan: voorwaarts geformuleerd. Wat zou je willen creëren met elkaar? Een wenkend perspectief in plaats van (alleen) een probleem werkt krachtig.
2. Duidelijkheid over wie je als initiatiefnemer allemaal uitnodigt en waarom deze mensen, inclusief de ontvanger van de uitnodiging. Wat maakt het belangrijk dat die persoon erbij is?
3. Keuzevrijheid om al dan niet aan de ontmoeting of project deel te nemen. Geef aan dat je hoopt dat mensen je uitnodiging accepteren, en dat je het tegelijkertijd begrijpt als ze er niet op ingaan. En dat ze altijd later nog welkom zijn om mee te doen.
4. Duidelijkheid over wat van iedereen verwacht wordt die besluit om deel te nemen.
5. Herhaling van je uitnodiging kan geen kwaad. Zeg nogmaals dat je niets liever wilt dan dat de personen die je uitnodigt ook deelnemen en dat je ze zal missen maar niet vergeten als ze besluiten niet te komen.
6. Maak tot slot de uitnodiging zo persoonlijk mogelijk: laat zien dat het echt bedoeld is voor de persoon die deze leest of hoort. Het helpt om vervolgens tijdens de eerstvolgende bijeenkomst als eerste ruimte te maken voor uitwisseling rond de vraag: wat maakt dat je 'ja' hebt gezegd? Daarmee consolideren mensen hun deelname en ontstaat onderlinge verbinding.

Mogelijkheden: wat willen we met elkaar creëren?

Dit is in feite de rode draad... de reden dat je bij elkaar bent. Hierover spreken met elkaar geeft energie om aan de slag te gaan en ook richting. De kunst is om een thema te kiezen dat een beetje verder weg ligt dan de volgende concrete stap en dat creatieve spanning oproept: er is iets nu nog niet, waarvan je wel zou willen dat het er is. Je kunt daar vervolgens over in gesprek. Denk aan vragen als:

- Wat willen we met elkaar creëren dat het verschil zal maken?
- Welke mogelijkheden kan jij noemen die jou inspireren? Misschien voorbeelden uit de organisatie van nu? Of voorbeelden van andere plekken?
- Wat kunnen we met elkaar creëren dat we ieder voor zich niet voor elkaar krijgen?
- Stel je voor dat het ons lukt: wat zien we dan voor ons? Wat maakt je dan trots of tevreden? Wat zou het voor jou betekenen?

Eigenaarschap: wat wil jij mee-maken?

Eigenaarschap is het besluit om mede-maker te worden van datgene waar je aan werkt (dat noemen we even 'de opgave' of de taak) en van de samenwerking op zich. De meest wezenlijke en tegelijk meest spannende vraag voor het gesprek over eigenaarschap is wat je zelf hebt gedaan om bij te dragen aan de dingen waar je over klaagt of die je veranderd wilt zien, of waar je meer van wilt. Omdat je immers mede-actor bent.

Het gaat hierbij om vragen als:

- Wat zijn 'gouden' en wat 'grumpy' momenten als het gaat om onze opgave? Voorbeelden van momenten dat we al bereiken waar het ons om te doen is, en frustrerende momenten waarop het juist (nog) *niet* gebeurt.

- Hoe sta jij daar zelf op de foto? Wat zien we je doen? Hoe draag je bij?
- Wat was je van plan en wat is daarvan al terecht gekomen, welke voortgang is al geboekt (en wat nog niet)?

Je kunt de eigenaarsvragen ook richten op de samenwerking zelf. Hiermee nodig je iedereen uit om actief mede-eigenaar van het proces te worden, als teamlid. Bijvoorbeeld bij een check in als start van een bijeenkomst:

- Hoe actief ben je van plan deel te nemen?
- Hoe belangrijk en betekenisvol wil je dit gesprek gaan maken?
- Op welke manier kan jij bijdragen aan het voeren van een goed gesprek met elkaar?

Een alternatief is om een process-check te doen tijdens een bijeenkomst: je legt gedurende 10 minuten het gesprek stil en iedereen bespreekt even in twee of drietallen wat men ziet gebeuren en wat het gesprek nodig heeft van hen voor een goed vervolg. Daarna vervolg je de bijeenkomst. Mensen kunnen inzetten wat ze zich net hebben voorgenomen.

Tegenspraak: waar zit de twijfel?

Ruimte creëren voor tegenspraak biedt ruimte aan de verschillende perspectieven die er altijd zijn en biedt openingen voor sterkere betrokkenheid. Door eventuele twijfels onder ogen te zien en uit te spreken kunnen mensen je met volle overtuiging voor iets kiezen. De "ja" heeft nog meer betekenis omdat "nee" ook een mogelijkheid is.

Belangrijk bij dit thema is vooral dat je ruimte maakt om twijfels en voorbehouden te benoemen. Op het moment dat deze op tafel komen, hoef je alleen te luisteren en onderzoeken. Niet op te lossen, te verdedigen of uit te leggen. Als zorgen en beren op de weg uitgesproken

zijn, kunnen mensen zich ertoe verhouden en opnieuw kiezen. Soms neem je ze mee in het ontwerp van slimmere vervolgstappen. De zorgen bevatten dan waardevolle informatie waarmee je het ontwerp beter kunt maken.

De ervaring dat je ook met je tegenspraak en twijfel aan tafel mag zitten, is bovendien voor veel mensen een bevestiging dat de uitnodiging *echt* is. Belangrijk is om de vragen zo te stellen dat ze uitnodigen tot tegenspraak, maar niet tot cynisme, verwijt of beschuldiging. Mogelijke vragen zijn:

- Welke twijfels of voorbehoud voel je in relatie tot het onderwerp?
- Welke weerstand of aarzeling voel je waar niemand weet van heeft?
- Welke “nee” of weigering blijf je uitstellen?
- Welke gedachten knagen soms aan je... ook al is het in stilte?

Belangrijk:

- *dwing niemand om deze vragen te beantwoorden: je scheidt een opening, mensen mogen erin stappen maar het hoeft niet.*
- *neem de antwoorden niet persoonlijk op: het gaat niet over jou (ook al kan het zo voelen).*
- *ga niet met de twijfels in discussie.*

Engagement: waar ga je voor, wat ga je doen?

In het bijzijn van anderen uitspreken hoe je volgende stappen zal zetten die gaan bijdragen aan het geheel, is al het begin van verandering: het is de eerste stap naar nieuwe acties. Het uitspreken van je engagement is iets anders dan uitspraken als: “Ik ga proberen om” of “Ik doe mijn best”. Het gaat echt over een concrete volgende stap, waar je ook bij elkaar op terug kunt komen. Ook als die eerste stap maar heel klein is (‘ik denk er nog even over na en kom er volgende week op terug’).

De basisvraag voor dit gesprek is: wat is de belofte die je bereid bent te maken? Wat ga je doen? Deze vraag geeft mensen ruimte om zich echt te committeren aan een volgende stap, of nog even af te wachten of zich terug te trekken als ze dat wensen. Je legt de basis om later terug te komen op wat er in gang is gezet. Soms kan het helpen om ook letterlijk die keuze op tafel te leggen... wil je de komende tijd even ‘op het veld’ staan en meespelen, of kijk en coach je van de zijlijn om eventueel in een volgende helft in te stappen?

Cadeaus: waarvoor wil je elkaar bedanken?

Iedereen die deelneemt aan je gesprek voegt iets toe dat uniek en waardevol is. Het uitspreken van deze waardering versterkt de onderlinge relaties en het gevoel van iedereen erbij te horen *en* het versterkt het fundament voor het vervolg. Bovendien is dit gesprek een uitnodiging om je beeldvorming bewust te richten op wat anderen als waardevol toevoegen. Hoe nodig je mensen uit om dat met elkaar te delen? Zonder dat het vervalt in ‘oordelen’? Vragen die bijvoorbeeld helpen zijn:

- ‘Wat hebben anderen in deze ruimte gezegd of gedaan dat jou geraakt heeft?’ (aan het denken gezet, enthousiast gemaakt, geïnspireerd, uitgedaagd...)
- Wat heeft iemand in dit gesprek gezegd dat waardevol voor je was?
- Welk cadeau kreeg je van iemand anders in deze ruimte door wat diegene gezegd of gedaan heeft?

Het ontvangen kan simpelweg met: ‘dankjewel, dat is fijn om te horen’.

Bron: Peter Block (2009) *Community: the structure of belonging*.
Samengevat door Saskia Tjepkema & Luc Verheijen